

ANALIZA IZVODLJIVOSTI JAVNOG OSVETLJENJA GRADA KRAGUJEVCA PRIMENOM RAZLIČITIH SVETLOSNIH IZVORA

ABSTRAKT

Javno osvetljenje zauzima značajnu ulogu u razvoju i modernizaciji velikih gradova. Uvođenjem savremenih trendova u ovoj oblasti koji se ogledaju kroz primenu savremenih tehnologija i uštedu električne energije daje se veliki doprinos u njihovom održivom privrednom razvoju i postizanju boljeg vizuelnog utiska. Jedan od segmenata u sprovođenju ove politike predstavlja zamena zastarelih živinih i natrijumovih svetiljki savremenim energetski efikasnim natrijumovim i LED svetiljkama kroz dva različita scenarija čijim poređenjem se može doći do značajnih zaključaka koji će uticati na odluku lokalnih uprava o njihovoj primeni.

1.Uvod

Potrošnja električne energije koja se koristi za javno osvetljenje u velikim gradovima predstavlja vrlo značajnu stavku u budžetu lokalne uprave [1].U cilju smanjenja potrošnje električne energije primenom energetski efikasnog osvetljenja prema savremenim trendovima i preporukama ,mogu se postići različiti efekti koji će biti razmatrani u ovom radu i koji će pomoći lokalnoj upravi u upravljanju energijom kako bi postali deo modernog društva[2][3].

U gradu Kragujevcu koji ima 200.000 stanovnika i koji zauzima visoko mesto po broji instalisanih svetiljki i instalisanoj snazi razmatrana su dva scenarija(modela) primene energetski efikasnog osvetljenja primenom savremenih preporuka [2].prvi scenario predviđa zamenu svih svetiljki sa živinim izvorima svetla(HPM) sa LED svetiljkama.Drugi scenario je zamena svetiljki sa živinim izvorima svetla (HPM) sa svetiljkama sa natrijumovim izvorima svetla(HPS)

U toku 2016 godine na području „EPSDistribucije“-ogranak Kragujevac izvršen je popis na terenu svih Instalacija javnog osvetljenja na području grada, prigrada i sela.Svakog dana je bilo angažovano četiri ekipe koje su na terenu prikupljale podatke.Rezultati prikupljanja podataka dati su u Tabeli 1

Tabela 1

Rekapitulacija izvedenog stanja javnog osvetljenja u gradu Kragujevcu

podrucja	sijalice									Snaga(W)	stubovi				Svetiljke	
	Na 70	Na 100	Na 150	Na 250	Na 400	Hg 125	Hg 250	Hg 400	ukupno		Betonski	Drveni	Metalni	ukupno		
sela	1837			86		4271			6194	683965	9525	432	17	9974	6194	
prigrad	1027	73	179	374	77	6685	94	51	8560	1109990	9735	542	623	10900	8525	
grad - procena	565	421	957	708	1003	3860	875	605	8994	1776095	1699	474	5751	7924	7926	
	3429	494	1136	1168	1080	14816	969	656	23748	3570050	20959	1448	6391	28798	22645	
	7307					16441										

Iz ove tabele se može videti da HPM svetiljke predstavljaju 70% svih svetiljki tako da je potrebno što hitnije izvršiti njihovu zamenu sa energetski efikasnijim svetiljkama, kako bi se smanjila njihova potrošnja i tako postigao bolji vizuelni efekat i svetlosne karakteristike. Moguće uštede električne energije i smanjenje troškova značajno se mogu postići uvažavanjem preporuka koje su rezultat istraživanja [2].

Dva moguća scenarija su predložena sa mogućnošću komparativnog saledavanja tehno-ekonomskog proračuna na osnovu kojeg se mogu izvesti odgovarajući zaključci.

U prvom scenariju koji se odnosi na zamenu postojećih HPM i HPS svetiljki LED svetiljkama (scenario 1) koje zadovoljavaju odgovarajuće svetlotehničke kriterijume koji se odnose na potreban nivo sjajnosti, osvetljenosti i uvažavanje svetlotehničke klase saobraćajnica [4][5].

U Tabeli 2 se može videti da broj i instalisana snaga svetiljki pre zamene su znatno smanjeni posle zamene, broj svetiljki smanjen za 594 komada, a instalisana snaga je smanjena za 52.74 %.

Tabela 2

Prikaz postojećeg broja i snage svetiljki i novog predloženog rešenja (scenario 1)

VRSTA IZVORA	SNAGA IZVORA[W]	SNAGA + UREĐAJ[kW]	BROJ IZVORA	UKUPNA SNAGA[kW]	VRSTA IZVORA	SNAGA IZVORA[W]	SNAGA + UREĐAJ[kW]	BROJ IZVORA	UKUPNA SNAGA[kW]
ŽIVA	125	0,138	14816	2044,608		51	0,051	829	42,279
	250	0,275	969	266,475		56	0,056	16567	927,752
	400	0,44	656	288,64		75	0,075	453	33,975
NATRIJUM	70	0,077	3429	264,033	LED	80	0,08	1015	81,2
	100	0,11	494	54,34		110	0,11	1586	174,46
	150	0,165	1136	187,44		216	0,216	2704	584,064
	250	0,275	1168	321,2					
	400	0,44	1080	475,2					
UKUPNO			23748	3901,936				23154	1843,73

U Tabeli 3 prikazan je drugi scenarijo gde su postojeće svetiljke HPM zamenjene HPS svetiljkama manje snage i postojeće HPM od 400 W zamenjene sa HPS svetiljkama od 250 W (scenario 2). Ovde su takođe primenjeni odgovarajući svetlotehnički kriterijumi. Iz ove tabele se može zaključiti da su broj i instalisana snaga svetiljki pre zamene znatno smanjeni posle zamene. Broj svetiljki je smanjen za 592 komada, a instalisana snaga za 43.6 %.

Tabela 3

Prikaz postojećeg broja i snage svjetiljki i novog predloženog rešenja (scenario 2)

VRSTA IZVORA	SNAGA IZVORA[W]	SNAGA + UREĐAJ[kW]	BROJ IZVORA	UKUPNA SNAGA[kW]	VRSTA IZVORA	SNAGA IZVORA[W]	SNAGA + UREĐAJ[kW]	BROJ IZVORA	UKUPNA SNAGA[kW]
ŽIVA	125	0,138	14816	2044,608		70	0,077	12719	979,363
	250	0,275	969	266,475		100	0,11	1985	218,35
	400	0,44	656	288,64	NATRIJUM	150	0,165	687	113,355
NATRIJUM	400	0,44	1080	475,2		250	0,275	1538	422,95
UKUPNO			17521	3074,923				16929	1734,018

U oba scenarija postojeće svjetiljke su zamjenjene sa svjetilkama sa povećanim stepenom zaštite IP65 (zaštita od prodora prašine i zaštita od prodora mlaza vode) i IP66 IP65 (zaštita od prodora prašine i zaštita od prodora snažnog mlaza vode) i svjetilkama sa poboljšanim karakteristikama uvažavajući sva dosadašnja istraživanja preporuke i iskustva. [3][4].

2. Energetsko-ekonomska analiza

Ova analiza se može sagledati kroz godišnju potrošnju i uštedu električne energije. Potrošena električna energija se izračunava na osnovu instalisane snage svjetiljki i vremena godišnjeg rada svjetiljki koje u proseku za jednu godinu iznosi oko 4100 časova i izračunava se na osnovu kalendara uključenja i isključenja javnog osvetljenja prikazanog u Tabeli 4. U ovoj tabeli dati su po mesecima vremena uključenja

i isključenja javnog osvetljenja u toku jedne godine u zavisnosti od vremena trajanja dana i noći.

Izračunavanjem potrošnje električne energije i uštede za oba scenarija mogu se sagledati energetska-ekonomski efekti prikazani u u Tabelama (5) i (6)

Tabela 4

Godišnji kalendar uključenja i isključenja javnog osvetljenja

Mesec	Datum		Uključenje	Isključenje	Trajanje Uključenja
	od	do			
Januar	7	16	16.30	6.45	14.15
Januar	17	26	16.45	6.45	14.00
Januar Februar	27	6	16.45	6.45	14.00
Februar	7	16	17.00	6.30	13.30
Februar	17	26	17.15	6.15	13.00
Februar Mart	27	6	17.30	6.00	12.30
Mart	7	16	17.45	5.45	12.00
Mart	17	26	18.00	5.30	11.30
Mart	27	28	18.15	5.00	10.45
Mart April	29	6	19.15	6.00	10.45
April	7	16	19.30	5.45	10.15
April	17	26	19.45	5.30	9.45
April Maj	27	6	19.45	5.00	9.15
Maj	7	16	20.00	4.45	8.45
Maj	17	26	20.15	4.30	8.15
Maj Jun	27	6	20.15	4.15	8.00
Jun	7	16	20.30	4.15	7.45
Jun	17	26	20.45	4.00	7.15
Jun Jul	27	6	20.30	4.15	7.45
Jul	7	16	20.30	4.15	7.45
Jul	17	26	20.30	4.30	8.00
Jul Avgust	27	6	20.15	4.30	8.15
Avgust	7	16	20.00	4.45	8.45
Avgust	17	26	19.45	5.00	9.15
Avgust Septembar	27	6	19.30	5.15	9.45
Septembar	7	16	19.00	5.45	10.45

Septembar	17	26	18.45	6.00	11.15
Septembar Oktobar	27	6	18.30	6.15	11.45
Oktobar	7	16	18.15	6.30	12.15
Oktobar	17	24	17.45	6.45	13.00
Oktobar Novembar	25	6	16.45	5.45	13.00
Novembar	7	16	16.30	6.00	13.30
Novembar	17	26	16.30	6.15	13.45
Novembar Decemb.	27	6	16.15	6.30	14.15
Decembar	7	16	16.15	6.45	14.30
Decembar	17	26	16.00	7.00	15.00
Decembar Januar	27	6	16.00	7.00	15.00

Tabela 5

Pregled potrošnje i uštede električne energije (scenario 1)

	UKUPNA SNAGA[kW]	BROJ RADNIH SATI [h]	GOD.POTROŠNJA[kWh]	CENA EL.ENERGIJE [€/kWh]	GOD. IZNOS ZA EL. ENERGIJU[€]
POSTOJEĆE	3901,936	4100	15997937,6	0,062	991872,1312
NOVO	1843,73	4100	7559293	0,062	468676,166
UŠTEDA			8438644,6		523195,9652

Tabela 6

Pregled potrošnje i uštede električne energije (scenario 2)

	UKUPNA SNAGA [kW]	BROJ RADNIH SATI [h]	GOD.POTROŠNJA[kWh]	CENA EL.ENERGIJE [€/kWh]	GOD. IZNOS ZA EL. ENERGIJU [€]
POSTOJEĆE	3074,923	4100	12607184,3	0,062	781645,4266
NOVO	1734,018	4100	7109473,8	0,062	440787,3756
UŠTEDA			5497710,5		340858,051

Na osnovu tabelarnog prikaza može se zaključiti da primenom scenarija 1 ušteda električne energije i novčanih sredstava je za 34.85 % veća.

3. Godišnji troškovi održavanja

Ovi troškovi se odnose na nabavku i zamenu izvora svetla prema veku trajanja u toku jedne godine, pri čemu je predviđeno da HPM izvori svetla traju oko 8000 h, HPS oko 16000 h, a LED izvori oko 50000 h. Može se zaključiti da narednih deset godina nema troškova održavanja LED osvetljenja. Broj izvora koji se nabavi i zameni prema veku trajanja kao i potrebna novčana sredstva za oba scenarija dati su u Tabelama (7) i (8) i (9).

Tabela 7

Troškovi godišnjeg održavanja (scenario 1)

	[W]	IZVORA[KOM]	ZAMENE	IZVORA GOD[KOM]	IZVORA [€]	ZA NABAVKU IZVORA[€]	IZVORA[€]	ZA ZAMENU[€]
ŽIVA	125	14816	0,5	7408	2,9	21483,2	8	59264
	250	969	0,5	484,5	5,48	2655,06	8	3876
	400	656	0,5	328	8,03	2633,84	8	2624
NATRIJUM	70	3429	0,25	857,25	6,63	5683,5675	8	6858
	100	494	0,25	123,5	8,42	1039,87	8	988
	150	1136	0,25	284	9,53	2706,52	8	2272
	250	1168	0,25	292	11,6	3387,2	8	2336
	400	1080	0,25	270	13,31	3593,7	8	2160
UKUPNO		23748		10047,25		43182,9575		80378

Tabela 8

Troškovi godišnjeg održavanja (scenario 2)

VRSTA IZVORA	SNAGA IZVORA [W]	UKUPAN BROJ IZVORA[KOM]	PROCENAT GOD. ZAMENE	BROJ ZAMENA IZVORA GOD[KOM]	VEL. PROD.CENE IZVORA [€]	IZNOS SREDSTAVA ZA NABAVKU IZVORA[€]	CENA ZAMENE IZVORA[€]	IZNOS SREDSTAVA ZA ZAMENU[€]
	125	14816	0,5	7408	2,9	21483,2	8	59264
ŽIVA	250	969	0,5	484,5	5,48	2655,06	8	3876
	400	656	0,5	328	8,03	2633,84	8	2624
NATRIJUM	400	1080	0,25	270	13,31	3593,7	8	2160
UKUPNO		17521		8490,5		30365,8		67924

Tabela 9

Troškovi godišnjeg održavanja (scenario 2) novo rešenje

VRSTA IZVORA	SNAGA IZVORA [W]	UKUPAN BROJ IZVORA[KOM]	PROCENAT GOD. ZAMENE	BROJ ZAMENA IZVORA GOD[KOM]	VEL. PROD.CENE IZVORA [€]	IZNOS SREDSTAVA ZA NABAVKU IZVORA[€]	CENA ZAMENE IZVORA[€]	IZNOS SREDSTAVA ZA ZAMENU[€]
	70	12719	0,25	3179,75	6,63	21081,7425	8	25438
	100	1985	0,25	496,25	8,42	4178,425	8	3970
NATRIJUM	150	687	0,25	171,75	9,53	1636,7775	8	1374
	250	1538	0,25	384,5	11,6	4460,2	8	3076
UKUPNO		16929		4232,25		31357,145		33858

Na osnovu predhodnih tabela može se zaključiti da primenom scenarija 1 sredstva za nabavku su 27,38 % veća od sredstava za nabavku scenarija 2, sredstva za zamenu za 15,5% veća , a ukupni troškovi su za 20% veći. Ukupna ušteda je za 47,22% veća pri prelasku na scenario 1.

4. Vrednost investicije

U tabelama (10) i (11) prikazan je predlog novih rešenja za oba scenarija sa prikazanim okvirnim cenama za odgovarajuće svetiljke prema snazi izvora svetla.

Tabela 10

Vrednost investicije (scenario 1)

VRSTA SVETILJKE[W]	KOLIČINA[KOM]	JEDINIČNA CENA[€]	UKUPNO[€]
51	829	311	257819
56	16567	210	3479070
75	453	361	163533
80	1015	236	239540
110	1586	280	444080
216	2704	446	1205984
UKUPNO	23154		5790026

Tabela 11

Vrednost investicije (scenario 2)

VRSTA SVETILJKE[W]	KOLIČINA[KOM]	JEDINIČNA CENA[€]	UKUPNO[€]
70	12654	80	1012320
100	1070	85	90950
150	465	122	56730
150/1	157	205	32185
250/1	1538	215	330670
70/2	65	193	12545
100/2	915	197	180255
150/2	65	206	13390
UKUPNO	16929		1729045

Poređenjem vrednosti investicije oba scenarija zaključuje se da je vrednost LED scenario 3,34 puta veća ,što može imati presudnu ulogu kada je u pitanju budžet lokalne uprave.

5.Troškovi eksploatacije i Period povratka investicije

Period povratka uloženi sredstava se dobija tako što se ukupna investicija podeli sa ukupnom uštedom. U tabelama (12) i (13) se može videti period povratka sredstava za oba scenarija.

Tabela 12

Period povratka uloženi sredstava(scenario 1)

	TROŠAK NABAVKE IZVORA [€]	TROŠAK ZAMENE IZVORA [€]	UKUPNI TROŠKOVI [€]	VREDNOST INVESTICIJE [€]	UKUPAN TROŠAK INV [€]	UKUPNA UŠTEDA [€]	PERIOD POVRATAKA [€]
POSTOJEĆE	43182,9575	80378	123560,9575		123560,9575		
NOVO				5790026	5790026	646756,9227	8,952398957

Tabela 13

Period povratka uloženi sredstava(scenario 2)

	TROŠAK NABAVKE IZVORA [€]	TROŠAK ZAMENE IZVORA [€]	UKUPNI TROŠKOVI [€]	VREDNOST INVESTICIJE [€]	UKUPAN TROŠAK INV [€]	UKUPNA UŠTEDA [€]	PERIOD POVRATAKA [€]
POSTOJEĆE	30365,8	67924	98289,8		98289,8		
NOVO	31357,145	33858	65215,145	1729045	1729045	373932,706	4,623946962

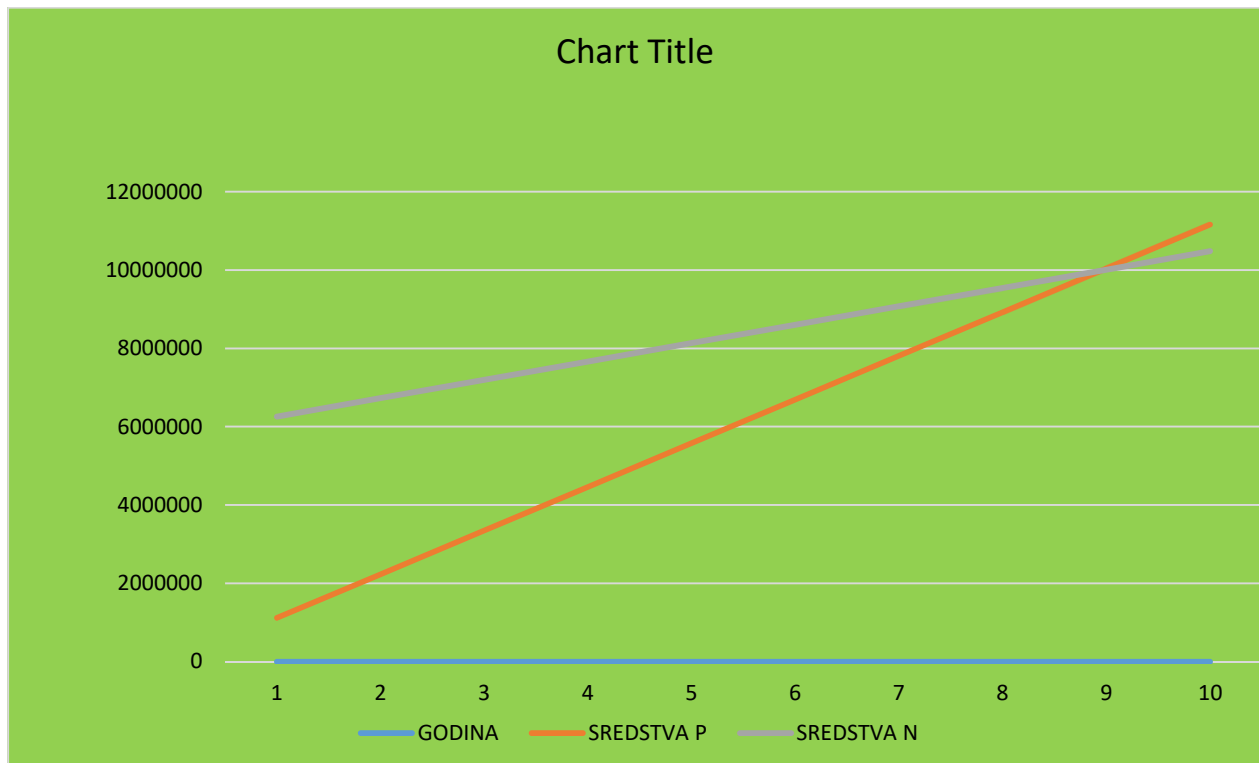
Primenom scenarija 1 period povratka sredstava je za 9 godina dok je za scenario 2 period povratka sredstava za 4,6 godina, pri čemu je investicija za scenario 1 je 70 % veća. Grafičkim prikazom Diagram (1) i Diagram (2) se mogu videti periodi povratka uloženi sredstava koji se dobijaju iz Tabela (14) i (15) u kojima su za narednih 10 godina prikazani troškovi za postojeće stanje i novo stanje. Period posmatranja se uzima za 10 godina iz razloga što se pretpostavlja da LED svetiljke neće imati nikakve kvarove u ovom periodu (scenario 1). Isti period je uzet i za (scenario 2). Troškovi eksploatacije za postojeće stanje predstavljaju zbir utrošene električne energije, troškova nabavke i

troškova zamene, a troškovi za novo stanje predstavljaju u prvoj godini zbir ukupne investicije i godišnje potrošnje električne energije, a u narednih devet godina samo sredstva za godišnju potrošnju električne energije, dok za scenario 2 za novo stanje uzimaju se u obzir i godišnja sredstva nabavke i sredstva zamene izvora svetla iz razloga što je vek trajanja HPS izvora svetla kraći od LED izvora.

Tabela 13

Prikaz troškova po godinama (scenario1)

GODINA	1	2	3	3	5	6	7	8	9	10
SREDSTVA P	1115433,09	2230866,18	3346299,27	4461732,35	5577165,44	6692598,53	7808031,62	8923464,71	10038897,8	11154330,89
SREDSTVA N	6258702,17	6727447,17	7196192,17	7664937,17	8133682,17	8602427,17	9071172,17	9539917,17	10008662,17	10477407,17

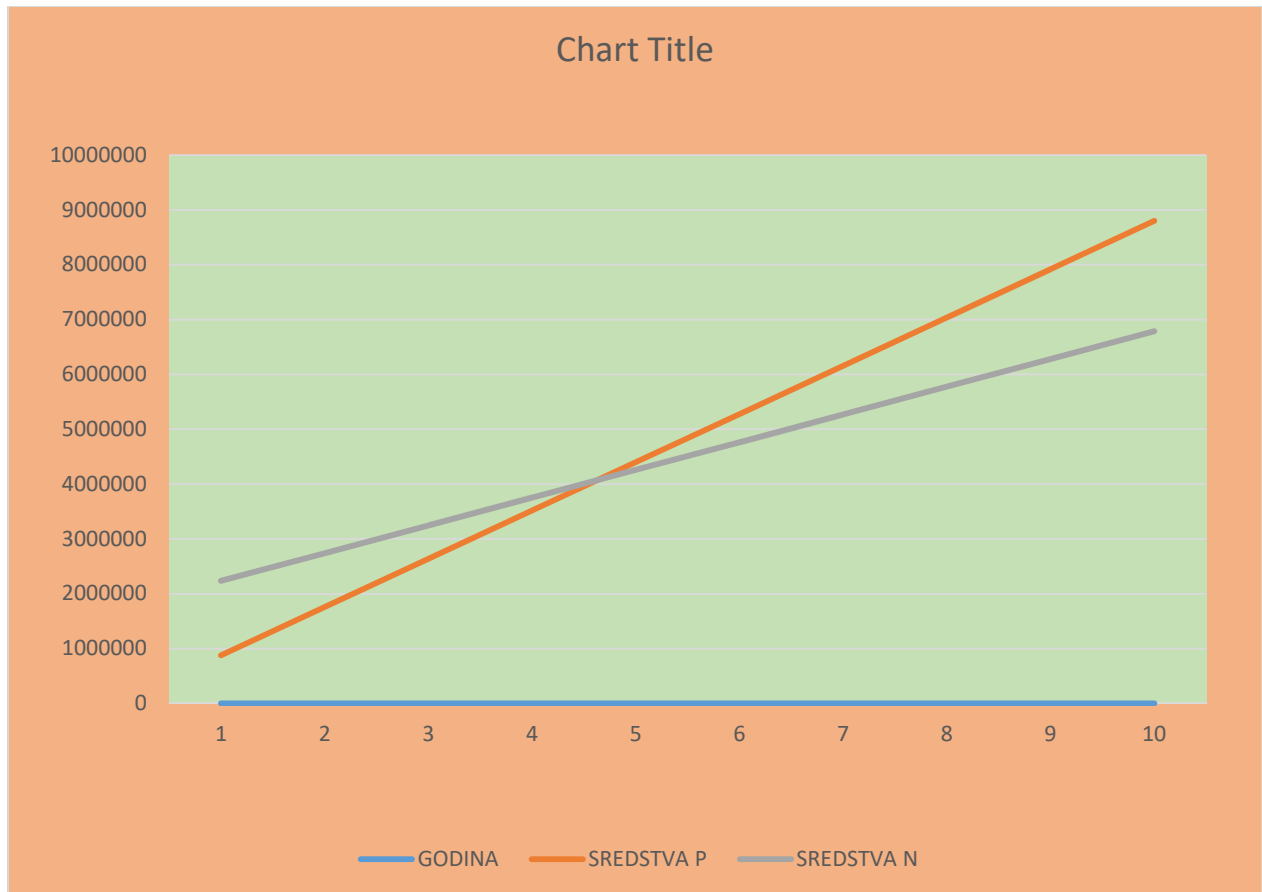
Diagram 1

Prikaz troškova po godinama (scenario1)

Tabela 14

Prikaz troškova po godinama (scenario2)

GODINA	1	2	3	3	5	6	7	8	9	10
SREDSTVA P	879935,2	1759870	2639806	3519741	4399676	5279611	6159547	7039482	7919417	8799352
SREDSTVA N	2235048	2741058	3247068	3753078	4259088	4765098	5271108	5777118	6283128	6789138

Diagram 2

Prikaz troškova po godinama (scenario2)

Presekom krivih koje predstavljaju funkciju troškova eksploatacije dobija se period povratka uloženih sredstava za oba opisana scenarija.

6. Emisija CO₂

Ekološki aspekt zauzima veoma značajno mesto kada je u pitanju energetska efikasnost javno osvetljenje. Primenom Evropskih standarda u ovoj oblasti značajno se smanjuje potrošnja električne energije a sa tim i smanjenje svetlosnog zagađenja i emisije CO₂ čime se obezbeđuju uslovi za energetska održivi razvoj lokalnih zajednica[6].

Ako bi se u ovom radu uzeo u obzir smanjenja emisije CO₂ usled smanjenja potrošnje električne energije, značajna novčana sredstva bi se uštedela za oba scenarija. Ove uštede bi se značajno odrazile kroz period povratka investicije. Proračun parametara uštede je izveden na osnovu ekvivalentne potrošnje fosilnih goriva potrebnih za proizvodnju električne energije. Pri tom je uzeto da se za proizvodnju 1 kWh električne energije u atmosferu oslobodi 842 g CO₂[7]. U Tabeli (15) dati su za oba scenarija efekti uštede emisije CO₂.

Tabela 15

Efekti uštede emisije CO₂

	POSTOJEĆE REŠENJE	NOVO REŠENJE LED	POSTOJEĆE REŠENJE	NOVO REŠENJE Na
INSTALISANA SNAGA[kW]	3901,936	1843,73	3074,923	1734,018
BROJ ČASOVA RADA [h/god]	4100	4100	4100	4100
POTROŠNJA EL ENERGIJE [MWh]	15997,9376	7559,293	12607,1843	7109,4738
EMISIJA CO ₂ [t/MWh]	0,842	0,842	0,842	0,842
EMISIJA CO ₂ [t/god]	13470,26346	6364,924706	10615,24918	5986,17694
UŠTEDA [t/god]		7105,338753		4629,072241
CENA[€/tCO]		20		20
EMISIJA CO ₂ [€]	269405,2692	127298,4941	212304,9836	119723,5388
UŠTEDA [€]		142106,7751		92581,44482

Iz ove tabele se može videti da je za (scenario 1) ušteda 14106,78 € odnosno 52,74%. Za apsorpciju 7105,34 t godišnje bi bilo potrebno 338359 novih stabala (jedno stablo apsorbuje 21 Kg CO₂ godišnje).

Za (scenario2) ušteda je 92581,44 € odnosno 43,6 %. Za apsorpciju 4629,07 t godišnje bilo potrebno novih 220432 stabala .

Na osnovu predhodno izračunatih parametara ako bi se uvažavala ušteda usled smanjenja emisije CO2 periodi povratka sredstava potrebnih za unvesticije za oba scenarija bi se znatno smanjio. Tabele(16) i (17)

Tabela 16

Period povratka uložениh sredstava(scenario 1)

	TROŠAK NABAVKE IZVORA [€]	TROŠAK ZAMENE IZVORA [€]	UKUPNI TROŠKOVI [€]	VREDNOST INVESTICIJE	UKUPAN TROŠAK INV [€]	UKUPNA UŠTEDA [€]	PERIOD POVRATAKA [€]
POSTOJEĆE	43182,9575	80378	123560,9575		123560,9575		
NOVO				5790026	5790026	788863,6978	7,339703952

Tabela 17

Period povratka uložениh sredstava(scenario 2)

	TROŠAK NABAVKE IZVORA [€]	TROŠAK ZAMENE IZVORA [€]	UKUPNI TROŠKOVI [€]	VREDNOST INVESTICIJE	UKUPAN TROŠAK INV [€]	UKUPNA UŠTEDA [€]	PERIOD POVRATAKA [€]
POSTOJEĆE	30365,8	67924	98289,8		98289,8		
NOVO	31357,145	33858	65215,145	1729045	1729045	466514,1508	3,706307723

U Tabelama (16) i (17) može se videti da bi se period povratka uložениh sredstava za (scenario 1) smanjio za 1,62 godine i iznšio bi 7,33 godine ,a za (scenario 2) smanjio bi se za 0,92 godine i iznosio bi 3,7 godina . U Tabelama (18) i (19) i Diagramima (3) i (4) Dati su prikazi troškova u slučaju smanjenja emisije CO2.

Tabela 18

Prikaz troškova po godinama (scenario1)

GODINA	1	2	3	3	5	6	7	8	9	10
SREDSTVA P	1384838,358	2769676,72	4154515,07	5539353,43	6924191,789	8309030,147	9693868,51	11078706,9	12463545,2	13848383,58
SREDSTVA N	6386000,66	6981975,32	7577949,98	8173924,64	8769899,301	9365873,961	9961848,62	10557823,3	11153797,9	11749772,6

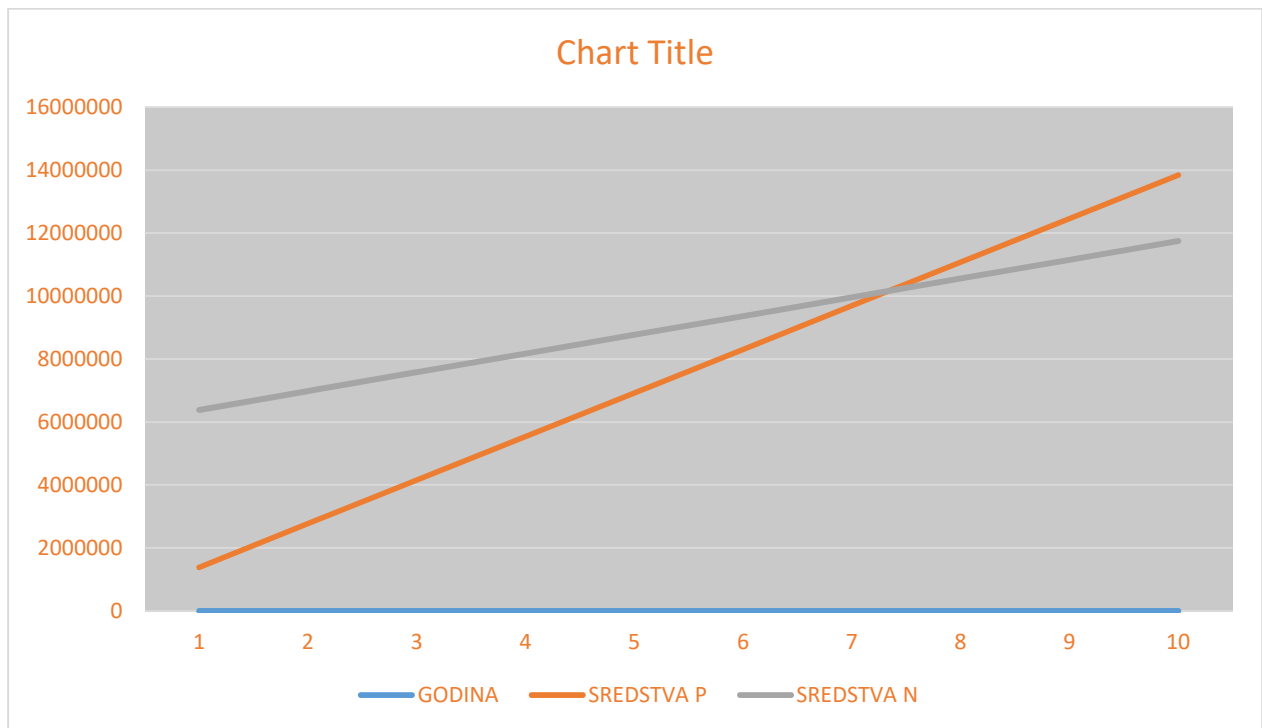

Diagram 3

Prikaz troškova po godinama (scenario1)

Tabela 19

Prikaz troškova po godinama (scenario2)

GODINA	1	2	3	3	5	6	7	8	9	10
SREDSTVA P	1092240,21	2184480,42	3276720,63	4368960,841	5461201,05	6553441,261	7645681,47	8737921,68	9830161,89	10922402,1
SREDSTVA N	2354771,059	2980497,119	3606223,18	4231949,238	4857675,3	5483401,356	6109127,42	6734853,48	7360579,53	7986305,59

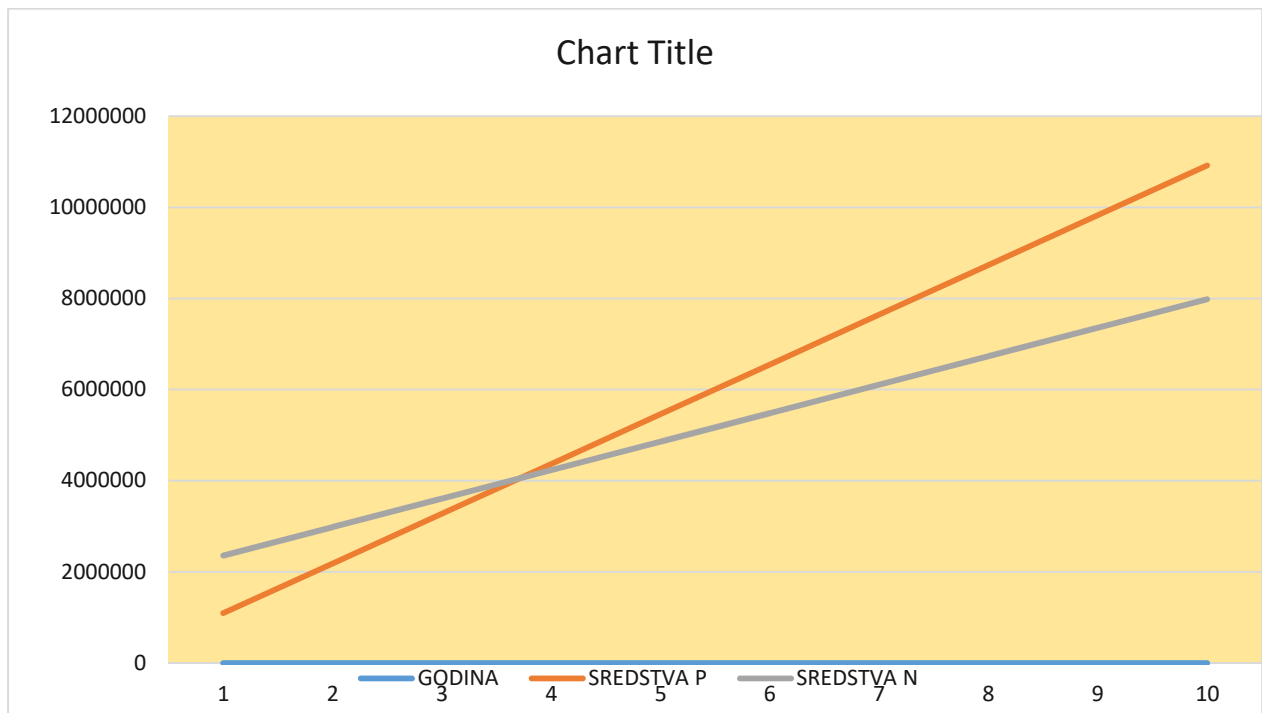

Diagram 2

Prikaz troškova po godinama (scenario2)

7. Zaključak

U ovom radu bila su razmatrana dva scenarija uzimajući u obzir energetske i ekonomske i ekološku analizu. Za koji scenario se treba odlučiti zavisi od toga da li se posmatra kratkoročni ili dugoročni period. Kada je u pitanju kratkoročni period prelazak na natrijumovo osvetljenje značajno ostvaruje uštede u novčanim sredstvima i emisiji CO₂. Vremenski period za zamenu svetiljki bio bi mnogo kraći zbog manjeg broja svetiljki koje bi morale da se zamene. Ovaj vid osvetljenja ne treba zanemarivati iz razloga što u nekim slučajevima daju mnogo bolje svetlo-tehničke karakteristike od LED osvetljenja naročito u slučajevima osvetljenja saobraćajnica što je dato u referenci [1]. Na osnovu predhodnog se može zaključiti da se sa mnogo manje novca može postići sa osvetljenjem zadovoljavajući efekat, što može biti preporuka za gradove sa manjim budžetom i sa neosvetljenim saobraćajnicama. Kada je u pitanju dugoročni period prelazak na LED osvetljenje predstavlja primenu savremene tehnologije koja se još uvek usavršava i poseduje određene nedostatke koji će se brzo rešavati. Trenutna cena svetiljki je velika, ali se u narednom periodu očekuje značajano smanjenje. Period povratka sredstava je malo veći u odnosu na natrijumove svetiljke ali održavanje je mnogo lakše, najmanje deset godina bez ulaganja. Uštede električne energije su velike, svojim savremenim dizajnom i jednostavom ugradnjom su prevazišle natrijumove svetiljke i može se reći da LED osvetljenje predstavlja osvetljenje budućnosti i treba da bude težnja svakog savremenog grada.

Referenc lista

- [1] Reusel KV. A look ahead at energy-efficient electricity applications in a modern world, <www.ect2008.com>; 2008. ECT conference. Bergen, Norway.
- [2] Kostic M, Djokic L. Recommendations for energy efficient and visually acceptable street lighting. Energy 2009;34(10):1565e72
- [3] Energy efficiency public lighting management in the cities
Dusko Radulovic a,* , Srdjan Skok b, Vedran Kirincic b
- [4]LEDs in street and roadway lighting – a case study involving mesopic Effects AM Kostic, MM Kremic, LS Djokic PhD and MB Kostic PhD
- [5] Primena LED tehnologije u javnom osvetljenju. Andrej Đuretić. Savetovanje Srpskog Društva za osvetljenje. Zlatar 27.10.2016.god
- [6] European Commission. CRS report for EU Congress, the European Union's Energy Security Challenge. Brussels; January 2008
- [7] IPCC (2000) good practice guidance and uncertainty management in National Greenhouse Gas Inventories, Japan IPCC/UNEP/OECD/IEA (1997) Greenhouse Gas Inventory e Reference Manual, Revised 1996 IPCC Guidelines for National Greenhouse Inventories. vol. 3, United Kingdom.